

Sygn. akt IX Pa 17/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

Wydział IX Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Iwona Nowak

Sędziowie: SSO Mariola Łącka

SSO Barbara Kubasińska- Malcher /spr/

Protokolant: st. sekretarz sądowy Dagmara Mazurkiewicz

przy udziale ./.

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2014r. w Rybniku

sprawy z powództwa **J. L.**

przeciwko(...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

o ustalenie stosunku pracy

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Rejonowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rybniku Wydziału V

z dnia 20 listopada 2013 r. sygn. akt V P 161/13

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania

Sądowi Rejonowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rybniku

Wydziałowi V , pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach

postępowania za obie instancje.

Sędzia: Przewodniczący: Sędzia:

SSO Barbara Kubasińska- Malcher SSO Iwona Nowak SSO Mariola Łącka

Sygn. akt IX Pa 17/14

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym przeciwko pozwanej (...) Sp. z o.o. w R. powoda J. L. wniosła o ustalenie, że :

- łączyła ją z pozwaną umowa o pracę na czas określony w okresie od 18 października 2011r. do 31 grudnia 2011r.
- łączyła ją z pozwaną umowa o pracę na czas określony w okresie od 1 stycznia 2012r. do 1 lutego 2012r.
- łączyła ją z pozwaną umowa o pracę na czas nieokreślony od dnia 2 lutego 2012r.

Ponadto zgłosiła żądanie zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podała, że w dniu 18 października 2011r. zawarła z pozwaną umowę nazwaną umową zlecenia na czas określony do 31 grudnia 2011r. a następnie strony zawarły kolejne umowy na okresy od 1 stycznia 2012r. do 1 lutego 2012r., od 2 lutego 2012r. do 29 lutego 2012r., od 1 marca 2012r. do 30 kwietnia 2012r., od 1 maja 2012r. do 31 maja 2012r., od 1 czerwca 2012r. do 30 czerwca 2012r., od 1 lipca 2012r. do 31 lipca 2012r., od 1 sierpnia 2012r. do 31 sierpnia 2012r. Świadczyła pracę jako kucharz w restauracji pomimo, że nie było określonego w umowie zakresu jej zadań.

Pozwana zapewniła powódkę, iż początkowo otrzyma umowę zlecenia dla sprawdzenia kwalifikacji powódki, przy czym przesuwiała następnie termin zawarcia umowy o pracę. Kiedy powódka zaszła w ciążę również bezskutecznie prosiła pozwaną by kolejną umowę zawarła z nią jako umowę o pracę.

W dniu 26 sierpnia 2012r. powódka została poinformowana aby nie przychodziła więcej do pracy.

Twierdziła ponadto powódka, że w czasie pracy u pozwanej spełniała ustawowe przesłanki stosunku pracy, bowiem podpisywała listę obecności, stosowała się do poleceń przełożonego, praca była dwuzmianowa według harmonogramu ustalonego przez przełożonego.

W ocenie powódki trzecia umowa trwa nadal albowiem stosunek pracy nie został rozwiązany.

Zaznaczyła ponadto, iż wcześniej już składała pozew o ustalenie stosunku pracy, ale na zapewnienie pozwanej, że została zgłoszona do ubezpieczenia chorobowego oraz, że otrzyma zaległe wynagrodzenie, wobec trudnej sytuacji ekonomicznej i zaawansowanej ciąży, wycofała powództwo.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu podała, iż w wymienionych w pozwie okresach łączyła ją z powódką umowa zlecenie, bo nie przewidywała na niektórych stanowiskach stałej pracy, a jedynie pracę dorywczą i to dotyczyło właśnie powódki.

Powódka wykonywała określone czynności na rzecz pozwanej, nie miała uregulowanego czasu pracy, nie podlegała żadnej kontroli, pozwana nie wydawała jej poleceń, co do sposobu wykonywania zleconych czynności, nie było podporządkowania, które charakteryzuje stosunek pracy. Powódka mogła powierzyć zlecone czynności do wykonania osobom trzecim za zgodą pozwanej, nie podlegała regulaminowi pracy.

Zaznaczyła również pozwana, iż powódka o ciąży poinformowała ją dopiero na początku lipca 2012r. i wtedy zgłosiła powódkę do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, a następnie 17 sierpnia 2012r. na prośbę powódki złożyła w jej imieniu deklarację o objęciu dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym z wsteczną datą tj. dniem 1 maja 2012r.

Odnosząc się do oświadczenia powódki o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego w dniu 15 października 2012r. pozwana zaznaczyła, że jest ono bezskuteczne i stanowi próbę obciążenia pozwanej odpowiedzialnością za własne zaniedbania.

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2013r. Sąd Rejonowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rybniku Wydział V ustalił, że strony łączyły umowy na czas określony od 1 stycznia 2012r. do 1 lutego 2012r., i od 2 lutego 2012r. do 8 grudnia 2012r. i w pozostałej części powództwo oddalił, a ponadto zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 60,00 zł

tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i nakazał pobranie od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwoty 981,00 tytułem opłaty.

Sąd Rejonowy ustalił, iż powódka ur. (...) podjęła zatrudnienie w pozwanej spółce w dniu 1 stycznia 2012r. na podstawie umowy zlecenia do dnia 1 lutego 2012r. a następnie od dnia 2 lutego 2012r. pozwana zawierała z powódką kolejne umowy zlecenia na okres jednego miesiąca i ostatnia z umów zawarta została do dnia 31 sierpnia 2012r.

Początkowo powódka pracowała jako pomoc kuchenna, zaś od 1 marca 2012r. jako kucharz. Przed podpisywaniem pierwszej umowy zlecenia powódka prosiła pracodawcę o zatrudnienie jej na podstawie umowy o pracę, zaś J. Ś. wykonująca funkcję dyrektora ds. organizacyjnych każdorazowo zapewniała powódkę, że następna umowa z nią zawarta będzie umową o pracę.

O ciąży powódka poinformowała J. Ś. w maju 2012r. i została objęta dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym od dnia 1 lipca 2012r. a wcześniej J. Ś. zaproponowała jej zgłoszenie do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego.

W dniu 26 sierpnia 2012r. J. Ś. poinformowała powódkę, że jest zwolniona i nie otrzyma wynagrodzenia za miesiąc sierpień 2012r. i wobec tego w dniu 12 września 2012r. powódka wniosła pozew do Sądu Rejonowego w Rybniku, w którym wniosła o ustalenie istnienia stosunku pracy oraz o zapłatę zaległego wynagrodzenia. Pismem z dnia 28 listopada 2012r. w następstwie zawartej ugody z pozwaną i wypłaty zaległego wynagrodzenia powódka cofnęła powództwo.

W czasie zatrudnienia u pozwanej powódka przygotowywała dania według ustalonego menu w restauracji pozwanej i świadczyła pracę według ustalonego wcześniej grafiku a pracowała przez 8 godzin dziennie w systemie dwuzmianowym pod nadzorem przełożonego – J. Ś.. Stosowała się do poleceń dyrektora ds. organizacyjnych, każdorazowo zgłaszała opuszczenie miejsca pracy, każdego dnia podpisywała listę obecności i wykonywała pracę w miejscu wskazanym przez pracodawcę oraz osobiście.

Sąd Rejonowy uznał, iż w toku przeprowadzonego postępowania dowodowego powódka wykazała, że strony łączyła umowa o pracę na czas określony od 1 stycznia 2012r. do 1 lutego 2012r., oraz kolejna od 2 lutego 2012r., przy czym powódka nie wykazała by pracowała u pozwanej od dnia 18 października 2011r. na podstawie umowy o pracę i Sąd uznał, iż umowa zlecenia zawarta w okresie od października 2011r. do grudnia 2011r. była faktycznie umową zlecenia zawartą za wiedzą i zgodną wolą stron i dlatego na podstawie art.22 par.1 kp oddalił powództwo w pozostałej części, w której powódka żądała ustalenia, że w okresie od 18 października 2011r. do 31 grudnia 2011r. łączyła ją z pozwaną już umowa o pracę. W tej części Sąd uznał, że powódka nie przedłożyła żadnych dowodów na istnienie umowy o pracę. Sama zeznała, jak również słuchani świadkowie podali, że na początku pozwana proponowała tylko umowę zlecenia i powódka na to przystała, a dopiero po czasie ewentualnie miała pozwana podjąć decyzję, co do dalszego zatrudnienia powódki.

Sąd przyjął, że powódka wykazała istnienie pomiędzy nią a pozwaną stosunku pracy w okresie od stycznia 2012r., przy czym z prawdopodobieństwem granicznym z pewnością przyjął, że pierwsza z umów byłaby umową na czas określony i tak też przyjął, że umowa z dnia 1 stycznia 2012r. nosząca cechy stosunku pracy była umową o pracę na czas określony 1 miesiąca. Pomimo, iż umowy zawarte między stronami nazwane były umowami zlecenia, brak było zgodnej woli stron dla zawarcia takiej umowy od stycznia 2012r., albowiem powódka wykazała, że od początku jej wolą było świadczenie pracy u pozwanej na podstawie umowy o pracę, ale na pierwszą z umów przystała jako na umowę zlecenia licząc, że kolejne będą umowami o pracę. Z kolei bezpośrednio przełożona powódki zwozdiła ją zapewnieniami o zawarciu umowy o pracę w późniejszym czasie, zaś sytuacja finansowa powódki i obawa przed utratą środków do życia zmusiła powódkę do podpisywania kolejnych umów zlecenia.

Ostatecznie Sąd Rejonowy przyjął, iż wobec ciąży powódki i porodu, który nastąpił w dniu (...) uznać należy, że umowa na czas określony zawarta w dniu 2 lutego 2012r. uległaby przedłużeniu do dnia porodu, pomimo, iż powódka nie

świadczyła już pracy na rzecz pozwanej od dnia 26 sierpnia 2012r. i w tym zakresie oparł się na przepisie art.177 par.3 kp.

Rozstrzygnięcie o kosztach Sąd Rejonowy oparł na przepisach art. 100 kpc i art.113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz par.12 ust.1 pkt.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Wyrok ten zaskarżyły obie strony składając apelację.

Powódka zaskarżyła wyrok częściowo w zakresie pkt.1 i 2 i wniosła o jego zmianę poprzez orzeczenie, że:

1) powódkę J. L. łączyła z pozwaną (...) Sp. z o. o umowa o pracę na czas określony od 1 stycznia 2012r. do 29 lutego 2012r. i od 1 marca 2012r. i od 30 kwietnia 2012r.,

2) powódkę J. L. łączy z pozwaną umowa o pracę na czas nieokreślony od 1 maja 2012r. do nadal

a ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zarzucała wyrokowi sprzeczność ustaleń faktycznych z treścią zebranego materiału

dowodowego , co do ilości zawartych umów o pracę na czas określony oraz naruszenie art. 25¹ poprzez jego niezastosowanie i nieprzyjęcie, że umowa od 1 maja 2012r. jako trzecia przekształciła się z mocy prawa w umowę o pracę na czas nieokreślony.

W uzasadnieniu skarżąca podała, iż błędnie Sąd przyjął, że strony łączyły dwie umowy o pracę na czas określony , bowiem strony zawarły umowy na okresy od 1 stycznia 2012r. do 29 lutego 2012r. , od 1 marca 2012r. do 30 kwietnia 2012r. i od 1 maja 2012r do 30 maja 2012r., od 1 czerwca 2012r. do 30 czerwca 2012r., i od 1 lipca 2012r. do 1 sierpnia 2012r. oraz od 1 sierpnia 2012r. do 30 sierpnia 2012r., niezależnie od okresu od 18 października 2011r. do 31 grudnia 2011r. Zaznaczyła skarżąca, że o ile pierwsze z tych umów były umowami na czas określony to umowa trzecia od 1 maja 2012r. przekształciła się z mocy prawa na umowę na czas nieokreślony a to według zapisu z art.25¹ par.1 kp , zaś Sąd I instancji błędnie przyjął, że strony łączyły dwie umowy o pracę na czas określony i zastosował przepis błędnie art.177 par.3 kp uznając, że stosunek pracy powódki trwał do dnia porodu tj. do (...)

Pozwana zaskarżyła wyrok w części ustalającej z pkt.1 wyroku oraz w odniesieniu do kosztów zawartych w pkt.3 i 4 wyroku zarzucając:

1) naruszenie prawa procesowego tj. art.233 par.1 kpc poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz brak rozpoznania istoty sprawy prowadzącą do przyjęcia, że w okresie od 1 stycznia 2012r. do 1 lutego 2012r. oraz od 2 lutego 2012r. do 8 grudnia 2012r. strony łączyła umowa o pracę , podczas , gdy prawidłowa ocena zgromadzonego materiału dowodowego prowadzi to odmiennych wniosków, a nadto nieuzasadnione odmówienie wiarygodności zeznaniom świadków strony pozwanej,

2) sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, która miała istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku , a polegająca na przyjęciu, iż

a) powódka świadczyła pracę pod nadzorem przełożonego J. Ś. oraz pracowała w systemie dwuzmianowym według ustalonego grafiku, podczas gdy jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego , nikt nie wydawał powódce poleceń odnośnie wykonywanych zadań objętych zleceniem, a J. Ś. nie pełniła wówczas żadnej funkcji u pozwanego, w okresie objętym pozwem nie była zatrudniona u pozwanego jako dyrektor ds. organizacyjnych, a nadto

jak wynika z zeznań świadków, w tym świadków powódki, grafik był ustalany przez osoby, które z pozwanym łączyła umowa zlecenia i we własnym zakresie ustalali oni godziny pracy, bez jakiegokolwiek ingerencji czy wpływu pozwanego,

b) powódka otrzymywała zapewnienia od J. Ś., że otrzyma umowę o pracę, podczas gdy jak wynika z zeznań świadka J. Ś. nigdy nie obiecywała powódce umowy o pracę, nie miała kompetencji do składania takich deklaracji w imieniu pozwanego, a nadto, że powódka zabiegała o umowę o pracę podczas gdy jak wynika z jej zeznań w czasie kiedy współpracowała z pozwanym nie starała się o podjęcie zatrudnienia na umowę o pracę u innego pracodawcy, a zależało jej na miesięcznych dochodach z uwagi na trudną sytuację materialną i z tych samych powodów podpisała ugodę z pozwanym, cofając tym samym pozew z dnia 12 września 2012r.

Powołując te zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania za II instancję, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z uwzględnieniem kosztów postępowania odwoławczego jako części kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwana podkreśliła, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wykazał, że strony łączyły umowy zlecenia i brak podstawowych elementów umożliwiających uznanie stosunku łączącego strony za stosunek pracy tj. podporządkowania oraz dokładnego określenie czasu pracy wyznaczonego przez pracodawcę, że nigdy nie obiecywano powódce, że otrzyma umowę o pracę, ponieważ pozwany nie był zainteresowany zawarciem z powódką umowy o pracę wobec posiadania odpowiedniej liczby pracowników tak zatrudnionych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

postępowanie w sprawie dotyczyło ustalenia istnienia stosunku pracy realizowanego przez umowy o pracę zawarte między stronami na czas określony, jak również ustalenia, iż trzecia umowa o pracę na czas określony jest równoznaczna w skutkach prawnych z zawarciem umowy o pracę na czas nie określony tj. zgodnie z zapisem art.25¹ k.p.

Faktycznie powódka zawarła z pozwaną umowy nazwane umowami zlecenia na czas określony i jak wymieniła w pozwie obejmowały one okresy :

od 18.10.2011r do 31.12.2011r.

od 1.01.2012r do 1.02.2012r

od 2.02.2012r do 29.02.2012r,

od 1.03.2012r do 30.04.2012r

od 1.05.2012r do 31.05.2012r

od 1.06.2012r do 30.06.2012r

od 1.07.2012r do 31.07.2012r

od 1.08.2012r do 31.08.2012r.

W uzasadnieniu pozwu powódka argumentowała, że posiada interes prawny w ustaleniu stosunku pracy, bowiem takie ustalenie warunkuje prawo zarówno do świadczeń z ubezpieczenia społecznego jak również do korzystania ze świadczeń związanych z rodzicielstwem.

W toku postępowania dowodowego Sąd I instancji nie poczynił żadnych ustaleń, co do istnienia interesu prawnego lub jego braku i w ogóle tej okoliczności nie badał.

Skoncentrował postępowanie tylko na badaniu istnienia stosunku pracy między stronami, które formalnie związane były zawartymi umowami zlecenia, przy czym nie ustalił jednoznacznie i bezspornie ile takich umów i na jakie okresy strony zawarły, nie przeprowadził dowodu z treści tych umów mimo wniosków powódki w tym zakresie, a co niewątpliwie było niezbędne dla zbadania konstrukcji automatycznego przekształcenia umów o pracę w zakresie ustanowionym przepisem art.25¹kp oraz, co mieści się w pojęciu istoty sprawy objętego tym uregulowaniem.

W przedmiotowej sprawie bez wątpienia sporny jest między stronami charakter łączącego je stosunku prawnego i wobec tego istotą sporu jest ustalenie istnienia stosunku prawnego, które należało realizować w ramach przepisu art.189 kpc w związku z art.22 par.1 k.p.

Przepis art.189 kpc wprowadza istnienie interesu prawnego jako materialnoprawnej podstawy powództwa w tym zakresie, a jak wskazano wyżej pominięte zostały przez Sąd I instancji okoliczności związane z badaniem interesu prawnego powódki i również w pisemnym uzasadnieniu wyroku brak stanowiska tegoż Sądu w tym przedmiocie.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 10.02.1949r. w sprawie PoC 428/48 PiP 1949 nr.7 s.128 z glosą aprobującą W. Siedleckiego zajął stanowisko, iż Sąd ma obowiązek badania z urzędu istnienia interesu prawnego w każdym stanie sprawy oraz, że niezbadanie przez Sąd istnienia interesu prawnego jest równoznaczne z niewyjaśnieniem wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i może być przedmiotem zarzutu przytoczanego w apelacji.

Świadczy też o nierozpoznanu istoty sprawy.

Uwzględniając wszystko powyższe oraz dzieląc cytowane stanowisko Sądu Najwyższego o nierozpoznanu istoty sprawy, Sąd Okręgowy ocenił, iż zachodzą przesłanki określone w art.386 par.4 kpc i uchylił zaskarżony wyrok oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rybniku, zaś o kosztach orzeczono na podstawie art.108 par.2 kpc.

Orzeczenie to Sąd Okręgowy wydał na skutek apelacji stron aczkolwiek nie z przyczyn wskazanych w apelacjach.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji przeprowadzi ponownie postępowanie dowodowe w zakresie niezbędnym do wyjaśnienia istoty sprawy, przy uwzględnieniu wniosków dowodowych stron, a w szczególności przesłucha powódkę uzupełniająco jako stronę na okoliczności interesu prawnego powódki w ustaleniu istnienia stosunku prawnego, przeprowadzi dowód z umów zawartych między stronami na okoliczność ilości tych umów, okresów obowiązywania i treści zawartych w nich postanowień umownych.

Po uzupełnieniu materiału dowodowego Sąd Rejonowy dokona ponownej oceny zasadności roszczenia powódki.

Sędzia Przewodniczący Sędzia

SSO Barbara Kubasińska- Malcher SSO Iwona Nowak SSO Mariola Łącka